

2009

TUTKIMUKSET

PK-YRITYSTEN SUHDANNENÄKEMYS, joulukuu 2009

PK-YRITYSTEN SUHDANNE- JA RAHOITUSTILANNE

1 JOHDANTO JA YHTEENVETO¹

Suomen Yrittäjät teki pk-yritysten suhdanne- ja rahoitustilannetta luotaavan pikakyselyn marraskuussa 2009 aikavälillä 7.11.–18.11. Vastaava kysely tehtiin edellisen kerran huhti–toukokuussa (28.4.–5.5.) sekä viime vuoden lokakuussa (20.–22.10.2008) ja joulukuussa (12.–17.12.2008). Kysely lähetettiin 6 000 satunnaisesti poimitulle Suomen Yrittäjien jäsenyritykselle.

Kyselyyn vastasi 1 336 yrityksen edustajaa. Huhti–toukokuussa vastaajia oli 2 200 ja viime vuoden kyselyissä 2 800 ja 2 650. Vastaajien rakenne vastaa kaikissa kyselyissä Suomen pk-yritysrakennetta sekä samalla Suomen Yrittäjien ja Finnvera Oyj:n tekemän pk-yritysbarometrin vastaajajoukon rakennetta. Tällä kyselyllä saatuja näkemyksiä voi siten verrata aiempiin pikakyselyihin sekä pk-yritysbarometrin tuloksiin. Pikakyselyissä tosin aivan pienimpien yritysten osuus vastaajajoukossa on ollut hieman suurempi kuin pk-yritysbarometrissa.

Suhdannenäkemys

Pk-yritysten suhdannenäkymät ovat viime kuukausina selvästi kohentuneet. Ensi vuoteen kohdistuu nyt melko suuria odotuksia ja toiveita. Suhdanneodotusten saldoluku on nyt +15, kun se toukokuun pikakyselyssä oli -16 ja tämän syksyn pk-yritysbarometrissa -8. Kohentuneita odotuksia selittää ainakin poikkeuksellinen lähtötilanne: uutteen nousuun lähdetään erittäin syvästä suhdannekuopasta. Tilastokeskuksen tiedot kokonais- tuotannon laskun pysähtymisestä kolmannella vuosineljänneksellä ovat linjassa pk-yritysten odotusten kanssa.

Odotukset ovat parantuneet kaikilla päätoimialoilla. Yritysten kokoluokittain odotuksissa on kuitenkin huomattavia eroja. Toiveikkaimpia ovat kaikkein pienimmät yritykset ja yksinyrittäjät. Suuremmissa pk-yrityksissä käsitkset lähitulevaisuudesta ovat selvästi varovaisemmat. Samoin kuin edellisissä kyselyissä palvelualojen odotukset ovat muita toimialoja positiivisemmat.

Odotukset liikevaihdon kehityksestä kohenivat selvästi syksyn pk-yritysbarometriin ja viime toukokuun pikakyselyyn verrattuna. Saldoluku on nyt +16, mikä on tosin edelleen huomattavasti normaalitason alapuolella. Lähes neljännes pk-yrityksistä pelkää liikevaihdon laskun jatkuvan myös ensi vuonna. Sen sijaan liikevaihdon kasvua odottavia on jo 40 prosenttia vastaajista.

Toimialoittaiset erot liikevaihto-odotuksissa tasoittuivat toukokuun pikakyselyyn verrattuna. Silloin vain palvelualojen saldoluku oli positiivinen (+4). Nyt puolestaan ainoastaan rakennusalalla liikevaihdon laskuun varautuvia on enemmän kuin sen nousuun luottavia, ja saldoluku jäi tasolle -5. Samoin kuin yleisissä suhdannenäkemyksissä odotukset liikevaihdosta heikkenevät sitä mukaa mitä suuremmasta pk-yrityksestä on kyse.

Arviot investointien lähiajan kehityksestä ovat edellisiin kyselyihin nähden muuttuneet vain vähän. Investointien nousu ajoittuu lähes poikkeuksetta suhdannesyklin loppupuolelle, joten odotusten heikko saldoluku -11 on nykyoloissa ymmärrettävä. Investoinnit ovat edelleen vähenemässä kaikilla päätoimialoilla.

Vaikka työllisyys on viime kuukausina selvästi laskenut, ovat pk-yritysten henkilöstöodotukset kääntyneet nousuun. Henkilöstön lisääystä suunnittelevia on nyt 17 prosenttia ja vähennyksiin varautuvia 10 prosenttia. Saldoluku on siten +7, kun se vielä syyskuun pk-yritysbarometrissa oli -4 ja toukokuun pikakyselyssä -8.

Hallitsevana piirteenä henkilöstöodotuksissa on pyrkimys pitää henkilöstön määrä entisellään. Lähes 75 prosenttia pk-yrityksistä aikoo ensi vuonna säilyttää nykyisen henkilöstömääränsä. Kaupassa ja palvelualoilla tämän osuus on vielä hieman korkeampi.

¹ Tiivistelmän kyselyn tuloksista on koontanut pääekonomisti Timo Lindholm ja ekonomisti Harri Hietala, Suomen Yrittäjät.

Rahoitustilanne

Ulkoista rahoitusta aikoo seuraavan vuoden aikana hankkia 23 prosenttia pk-yrityksistä. Tämä osuus on sama kuin syksyn pk-yritysbarometrissa, mutta matalampi kuin toukokuun kyselyssä ja kevään pk-yritysbarometrissa, jolloin se oli 26 prosenttia. Ulkoisen rahoituksen hankkimista suunnitellaan erityisesti teollisuudessa (35 prosenttia yrityksistä).

Seuraavan vuoden aikana ulkoisen rahoituksen hakemista suunnittelevista 29 prosenttia arvioi hakevansa Finnveran suhdannelainaa tai -takausta. Toukokuussa vastaava osuus oli 30 prosenttia. Erityisesti teollisuudessa aiotaan turvautua Finnveran suhdannetuotteisiin. Niitä harkitsevien osuus on 40 prosenttia, kun se muilla toimialoilla on 28–29 prosenttia.

Pk-yrityksistä 27 prosenttia on ottanut ulkoista rahoitusta viimeisen vuoden aikana. Tämä osuus on hieman matalampi kuin syksyn ja kevään pk-yritysbarometrissa, jolloin osuudet olivat 30 ja 31 prosenttia. Yksinyrittäjistä vain 18 prosenttia on ottanut rahoitusta, kun taas muissa mikroyrityksissä osuus on 29 prosenttia. Pienten ja keskisuurten pk-yritysten ryhmässä 43 prosenttia on ottanut ulkoista rahoitusta.

Rahoitusmarkkinoiden toiminnan palautuminen lähemmäs normaalia alkaa näkyä myös pk-yritysten rahoituksessa. Ulkoista rahoitusta viimeisen vuoden aikana ottaneista yrityksistä 21 prosenttia ei ole havainnut rahoitusmarkkinoiden ongelmien vaikutuksia omassa rahoituksessaan. Erittäin tai melko vähän vaikutuksia on huomannut 47 prosenttia. Sen sijaan kolmannes pk-yrityksistä kokee rahoitusmarkkinoiden tilan vaikeuttaneen rahoitusehtoja edelleen tuntuvasti.

Rahoitusongelmien keskinäinen järjestys on tänä vuonna vaihtunut. Muutoksia havainneista 51 prosentin mukaan rahoituksen hinta eli marginaali on noussut. Aiemmissä kyselyissä ja varsinkin viime vuoden syksyllä tämä osuus oli selvästi korkeampi. Vakuusvaatimukset ovat kiristyneet 57 prosentin mukaan ja rahoituksen yleinen saatavuus on heikentynyt 34 prosentin mukaan.

Vakuusvaatimukset näyttäisivät edelleen jopa hieman kiristyneen tai ainakin säilyneen kireinä. Pankkien luottotappiot sekä järjestämättömien luottojen määrä ovat toistaiseksi pysyneet varsin pieninä, mutta niiden kasvua ensi vuoden aikana pidetään selvänä. Sen sijaan viime vuosia korkeampiin marginaaleihin on epävarman talouskehityksen oloissa nähtävästi sopeuduttu. Myös rahoittajien välinen kilpailu on alkuvuoden jälkeen saattanut uudelleen lisääntyä. Rahoituksen yleinen saatavuus näyttää hieman helpottaneen vuoden alun poikkeusolojen jälkeen.

Joka kolmannessa pk-yrityksessä omistaja on sijoittanut henkilökohtaisia varojaan yritykseen viimeisen kolmen kuukauden aikana. Tämä osuus on lähes saman kuin toukokuussa ja viime joulukuussa. Yksinyrittäjistä 43 prosenttia ja muista mikroyrittäjistä 30 prosenttia on sijoittanut omia varojaan yritykseen, kun taas suurempien pk-yritysten omistajista vajaa viidennes on toiminut samoin.

Maksuvaikeudet

Pk-yritysten kokemat maksuvaikeudet ovat erittäin yleisiä. Vastaajista 45 prosenttia katsoo, että asiakkaiden ja/tai kumppaneiden maksuvaikeudet ovat lisääntyneet viimeisen kolmen kuukauden aikana, kun vertailukohtana on vuoden takainen tilanne.

Maksuvaikeudet ovat heikon talouskehityksen oloissa edelleen kasvaneet: toukokuussa 42 prosenttia ja viime vuoden joulukuussa 36 prosenttia yrityksistä raportoi maksuvaikeuksien yleistymisestä. Maksuvaikeuksien lisääntyminen koskee erityisesti teollisuuden (62 prosenttia) ja kaupan alan (51 prosenttia) yrityksiä.

Maksuaikojen yksipuoliset pidennykset ovat nekin yleistyneet. Maksuvaikeuksia kohdanneista pk-yrityksistä pidennyksiä on suurten yritysten taholta kokenut 31 prosenttia ja toisten pk-yritysten taholta 53 prosenttia. Työttömyyden nousu näkyy henkilöasiakkaiden maksuviivästymissä: niitä on kohdannut 37 prosenttia pk-yrityksistä. Yksipuoliset maksuajan pidennykset ovat edelleen sitä yleisempiä mitä pienempiin yrityksiin mennään.

2 SUHDANTEET

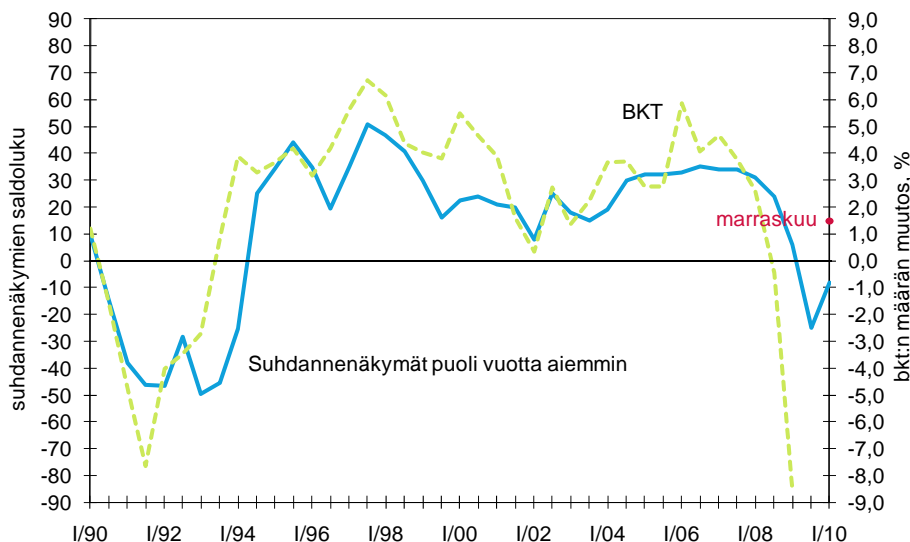
2.1 YLEISET SUHDANNENÄKYMÄT

Pk-yritysten suhdannenäkymät ovat viime kuukausina selvästi kohentuneet. Ensi vuoteen kohdistuu melko suuria odotuksia ja toiveita. Suhdanneodotusten saldoluku on nyt +15, kun se vastaavassa toukokuun pikakyselyssä oli -16 ja tämän syksyn pk-yritysbarometrissa -8². Kohentuneita odotuksia selittänee ainakin poikkeuksellinen lähtötilanne: uutta nousua lähdetään hakemaan erittäin syvästä suhdannekuopasta.

Odotukset ovat parantuneet kaikilla päätoimialoilla. Yritysten kokoluokittain odotuksissa on kuitenkin huomattavia eroja. Toiveikkaimpia ovat kaikkein pienimmät yritykset ja yksinyrittäjät. Suuremmissa pk-yrityksissä käsitkset lähitulevaisuudesta ovat selvästi varovaisemmat.

Tilastokeskuksen tiedot kokonaistuotannon määrän jyrkän laskun pysähtymisestä kolmannella vuosineljänneksellä ovat linjassa pk-yritysten kohentuneiden odotusten kanssa.

Kuva 1: Pk-yritysten suhdannenäkymät ja BKT:n määrän vuosimuutos

Palvelualoilla odotukset ovat kaikkein positiivisimmat – aivan samoin kuin edellisissä kyselyissä. Suhdanneodotusten saldoluku on nyt peräti +20. Lähes samaa tasoa ovat kaupan alan näkymät: saldoluku on +17. Kolmasosa pk-yrityksistä näillä molemmilla toimialoilla näkee suhdanteiden paranevan lähimmän 12 kuukauden kuluessa.

Teollisuudessa saldoluvun muutos toukokuun pikakyselyyn verrattuna on kaikkein suurin, koska myös lähtötilanne oli äärimmäisen matala. Suhdanteiden paranemista odottavia teollisuusyrityksiä on nyt 31 prosenttia vastaajista ja tilanteen heikkenemistä odottaa 21 prosenttia. Suhdannenäkyminen saldoluku on siten +10.

Rakentamisessa odotukset ovat heikoimmat. Saldoluku on nollassa, kun sekä parempia että heikompia aikoja odottavia on 23 prosenttia vastaajista. Korjausrakentamisen kasvu, asuntokaupan piristymisen ja uudisrakentamisen varovainen viriäminen eivät siis vielä ole luoneet pienille rakennusyrityksille kovin valoisia odotuksia vuodelle 2010.

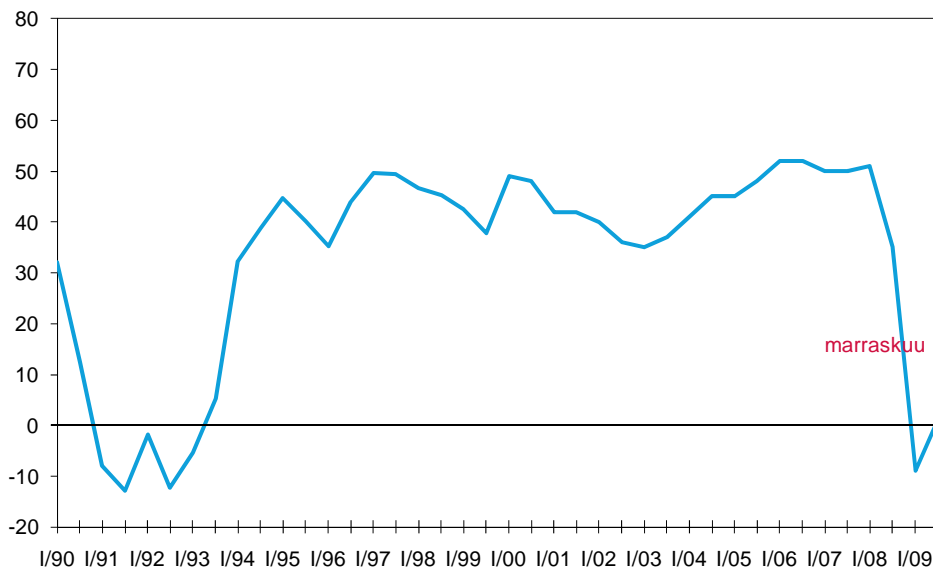
² Kuvioissa käyrät kuvaavat Suomen Yrittäjien ja Finnvera Oyj:n Pk-yritysbarometrin saldolukujen kehitystä. Pikakyselyn tulokset on merkitty kuvioihin pisteillä. Saldoluku on "paranevat" ja "heikkenevät" -vastausten prosentiosuuksien erotus.

2.2 LIIKEVAIHTO

Odotukset liikevaihdon kehityksestä kohenivat selvästi syksyn pk-yritysbarometriin ja viime toukokuun pikakyselyyn verrattuna. Saldoluku on nyt +16, mikä on tosin edelleen huomattavasti normaalitason alapuolella. Lähes neljännes pk-yrityksistä pelkää liikevaihdon laskun jatkuvan myös ensi vuonna. Sen sijaan liikevaihdon kasvua odottavia on jo 40 prosenttia vastaajista.

Kaikilla muilla toimialoilla paitsi rakentamisessa runsas kolmannes yrityksistä arvioi liikevaihdon pysyvän ensi vuonna nykyisellään ja runsaat 40 prosenttia odottaa sen nousua.

Kuva 2: Liikevaihdon muutosodotukset, saldoluku

Toimialoittaiset erot liikevaihto-odotuksissa tasoittuivat toukokuun pikakyselyyn verrattuna. Silloin vain palvelu-alojen saldoluku oli positiivinen (+4). Nyt puolestaan ainoastaan rakennusalaalla liikevaihdon laskuun varautuvia on enemmän kuin sen nousuun luottavia, ja saldoluku jäi tasolle -5.

Samoin kuin yleisissä suhdannenäkemyksissä odotukset liikevaihdosta heikkenevät sitä mukaa mitä suuremmasta pk-yrityksestä on kyse. Yrityksissä, jotka työllistävät 10–49 henkeä, saldoluku on vain +1. Sekä liikevaihdon kasvua, ennallaan pysymistä että laskua odottavia on lähes yhtä paljon. Yksinyrittäjät ovat kaikkein toiveikkaimpia ja myös alle 10 hengen yrityksillä on suhteellisen vahvat liikevaihto-odotukset.

Vaikka talouden nousun odotetaan tapahtuvan vientilähtöisesti, ovat teollisuuden liikevaihto-odotukset edelleen selvästi vaisummat kuin kaupan ja palvelu-alojen. Tilanteen herkkyyttä ja epävarmuutta kuvaa se, että vain 27 prosenttia teollisuuden pk-yrityksistä arvioi liikevaihtonsa olevan ensi vuonna suunnilleen nykytasolla.

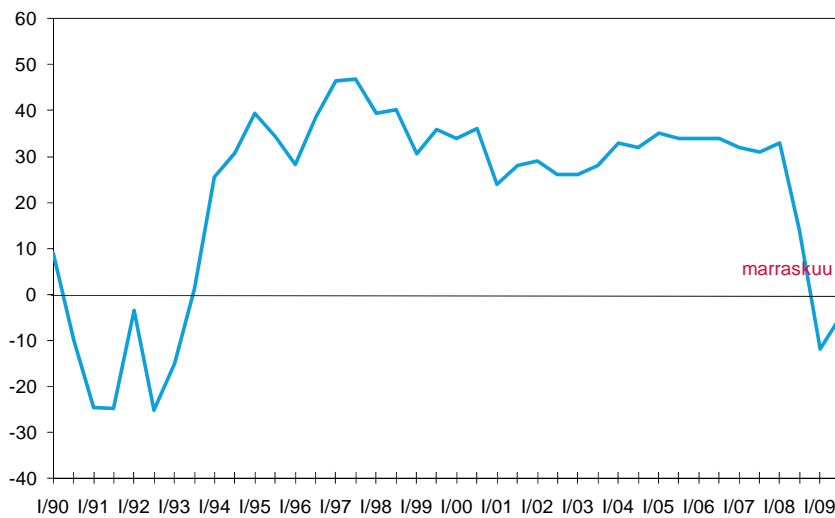
Kaupan ja palvelujen odotukset ovat melko positiiviset ensi vuoden työllisyys- ja työttömyysennusteisiin nähden. Työmarkkinoiden lisäksi myös ensi vuonna tapahtuvat muutokset verotuksessa ja inflaatiossa ovat kuluttajien ostovoiman kannalta negatiivisia. Kotimarkkina-alojen odotukset liikevaihdon kasvusta voivat toteutua, jos kuluttajien luottamuksen viimeaikainen nousu poistaa ylivarovaisuuden rahankäytöstä.

2.3 KANNATTAVUUS

Pk-yritysten arviot liiketoimintansa kannattavuudesta ensi vuonna ovat nyt tapahtuneen nousun jälkeenkin varsin varovaiset. Saldoluku nousi +6:een, kun se hyvän talouskehityksen oloissa liikkuu tason +30 yläpuolella.

Koska talouskriisi on kolhinut pahiten teollisuuden ja rakennusalan yrityksiä, on myös näiden alojen kannattavuudessa eniten kohentamisen tarvetta. Tämä selittää sen, että teollisuuden kannattavuusodotukset ovat edelleen kaikkein heikoimmat (-6), eikä rakennusalan saldoluku (-3) siitä kovin paljon poikkea. Kaupassa ja palveluissa joka kolmas pk-yritys uskoo kannattavuutensa paranevan ensi vuonna.

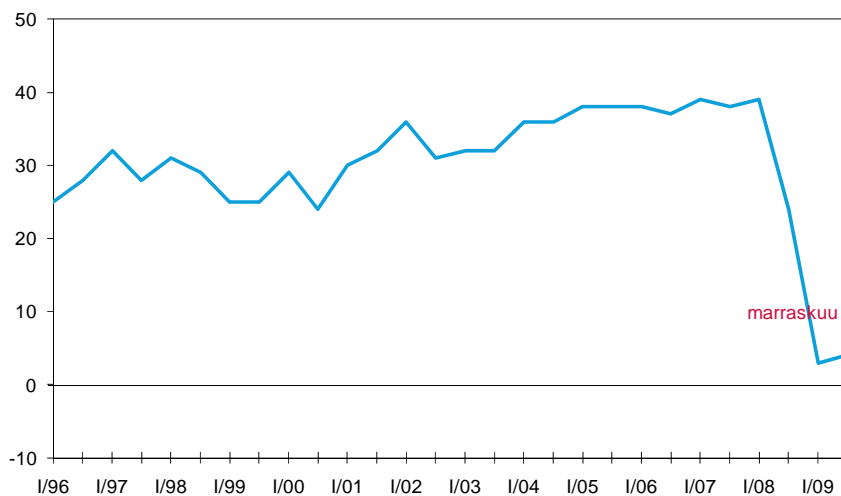
Kuva 3: Kannattavuuden muutosodotukset, saldoluku

2.4 VAKAVARAISUUS

Tänä vuonna tuntuvasti pudonneen vakavaraisuuden uusi vahvistaminen alkaa melko matalalta tasolta. Edessä on pitkäjänteinen työ, joten ensi vuotta koskevat odotukset ovat varovaiset. Puolet pk-yrityksistä arvioi vakavaraisuutensa pysyvän ennallaan. Sen nousua odottaa 30 prosenttia vastaajista ja laskua 20 prosenttia, joten saldoluvuksi tulee +10. Tälläkin osa-alueella kauppa ja palvelut erottuvat positiivisuudellaan. Teollisuuden heikot odotukset (-8) selittyvät liikevaihdon ja kannattavuuden tämänvuotisella jyrkällä laskulla.

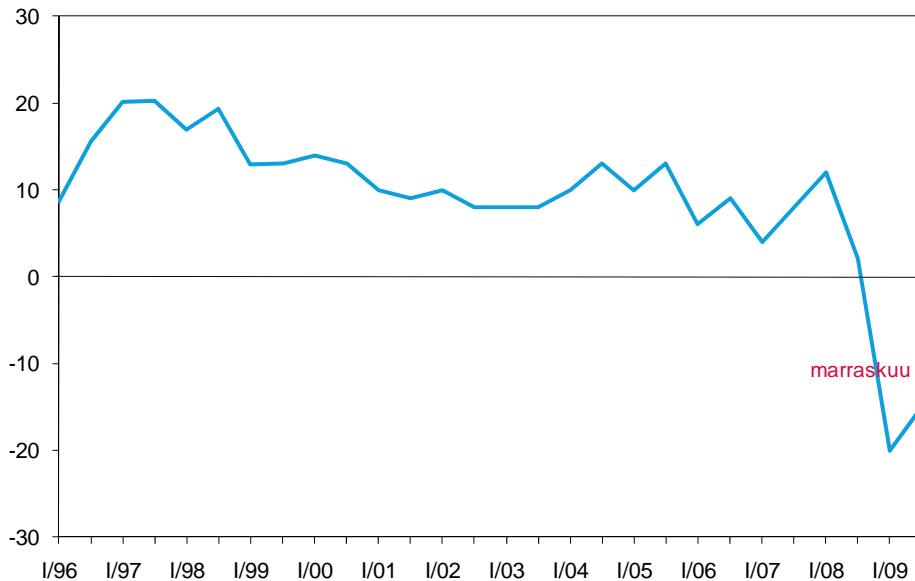
Kuva 4: Vakavaraisuuden muutosodotukset, saldoluku

2.5 INVESTOINNIT

Arviot investointien lähiajan kehityksestä ovat edellisiin kyselyihin nähden muuttuneet vain vähän. Investointien nousu ajoittuu lähes poikkeuksetta suhdannesyklin loppupuolelle, joten odotusten heikko saldoluku -11 on nykyoloissa ymmärrettävä. Investoinnit ovat edelleen vähenemässä kaikilla päätoimialoilla. Teollisuudessa ja rakentamisessa odotukset ovat lähes samat (-20 ja -19). Toisen samankaltaisen parin muodostavat kauppa ja palvelut (-7 ja -8). Rankimmat investointien laskuodotukset ovat pienissä 10–49 hengen pk-yrityksissä.

Kuva 5: Investointien arvon muutosodotukset, saldoluku

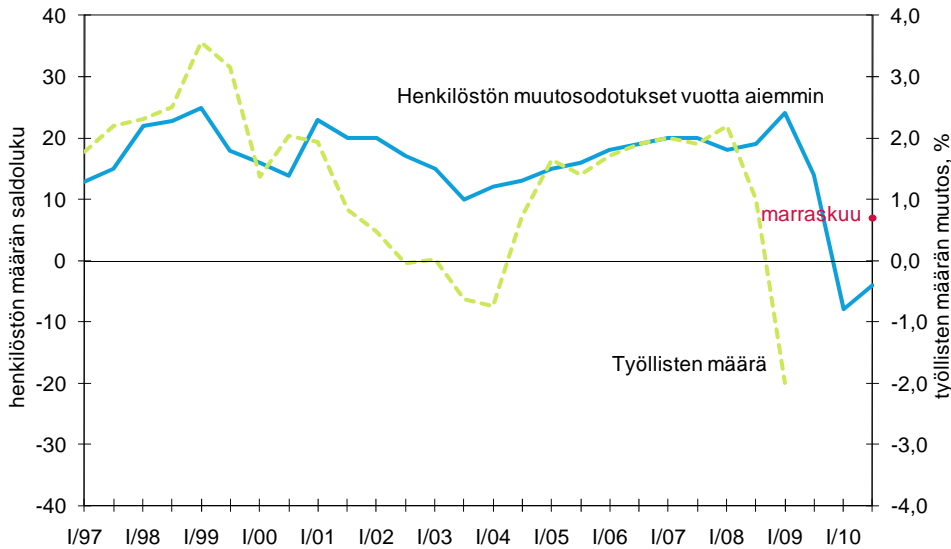

2.6 HENKILÖKUNNAN MÄÄRÄ

Vaikka työllisyys on viimeksi kuluneen puolen vuoden aikana selvästi laskenut, ovat pk-yritysten henkilöstöodotukset nyt kääntyneet nousuun. Henkilöstön lisäystä suunnittelevia on nyt 17 prosenttia vastaajista ja vähenyksiin varautuvia 10 prosenttia. Saldoluku on siten +7, kun se vielä syyskuun pk-yritysbarometrissa oli -4 ja toukokuun pikakyselyssä -8.

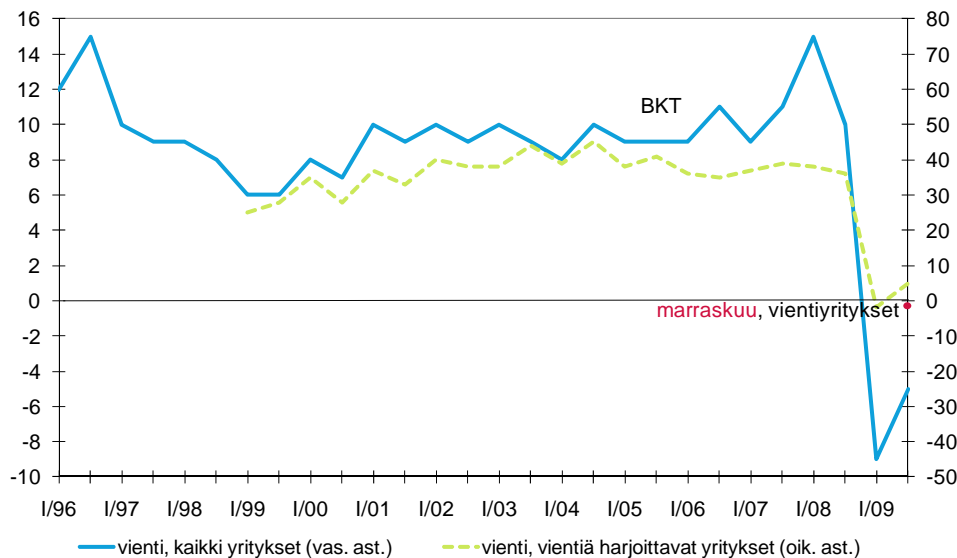
Hallitsevana piirteenä henkilöstöodotuksissa on pyrkimys pitää henkilöstön määrä entisellään. Lähes 75 prosenttia pk-yrityksistä aikoo ensi vuonna säilyttää nykyisen henkilöstömääränsä. Kaupassa ja palvelualoilla tämän osuus on vielä hieman korkeampi. Luottamus kotimaisen kysynnän vakauteen on siten vahva, vaikka työttömyyden nousua vuoden 2010 aikana pidetään väistämättömänä.

Syksyn kuluessa rakennusalan tilanne on korjaantunut enemmän kuin teollisuuden. Molemmilla aloilla saldoluku on edelleen miinusmerkkinen (-3 ja -9) ja joka neljäs teollisuuden pk-yritys arvioi henkilömääränsä vähenevän edelleen vuoden 2010 aikana.

Kuva 6: Henkilöstön määrän muutosodotukset, saldoluku ja työllisten määrän vuosimuutos, %

2.7 VIENTI

Pk-yritykset eivät odota nopeaa, heidän liiketoimintaansa vaikuttavaa viennin nousua. Vientiodotusten saldoluku kaikkien pk-yritysten osalta on vieläkin selvästi miinusmerkinen (-10). Selvästi yli puolet teollisuuden pk-yrityksistä arvioi vientinsä määrän pysyvän ennallaan seuraavien 12 kuukauden aikana. Vientiä harjoittavissa pk-yrityksissä on lähes yhtä paljon viennin nousua kuin myös laskua odottavia: neljännes vastaajista.

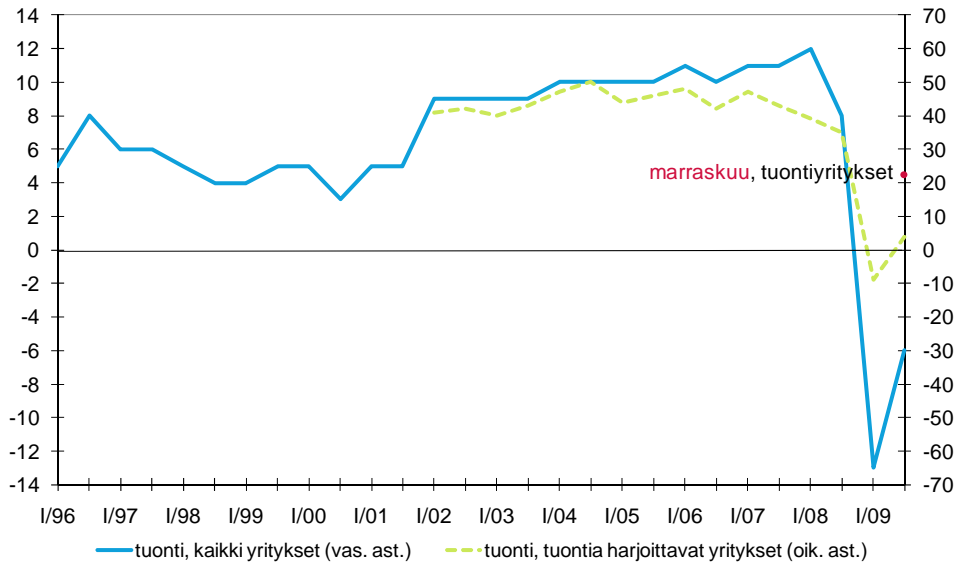
Kuva 7: Viennin arvon muutosodotukset, saldoluku

2.8 TUONTI

Kaikkien pk-yritysten tuontiodotusten saldoluku (-5) pysyi negatiivisena, vaikka nousikin selvästi viime toukuu-kuun pikakyselystä. Silloin se oli -18. Teollisuudessa arviot tuonnin kehityksestä ovat vielä heikommät kuin viennin saldoluun ollessa -15. Kaupan alan pk-yrityksissä tuontiodotukset ovat yhtä heikot, mikä poikkeaa

selvästi alaspäin toimialan liikevaihdon ja suhdanteiden odotuksista. Tuontia harjoittavien yritysten odotukset olivat selvästi valoisammat: 41 prosenttia odottaa tuonnin kasvavan, kun sen laskua odottavia on 19 prosenttia.

Kuva 8: Tuonnin arvon muutosodotukset, saldoluku

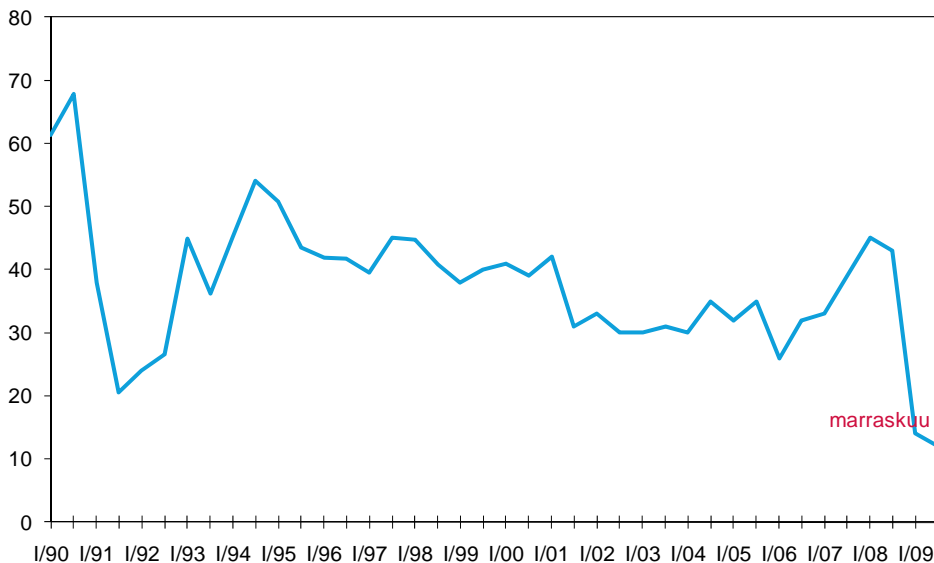

2.9 TUOTANTOKUSTANNUKSET

Tuotantokustannusten tasaantuminen näyttää päättyneen. Odotukset pk-yritysten tuotantokustannuksista kääntyivät nousuun pudottuaan aiemmissä kyselyissä ennätysellisen alas. Saldoluku on nyt +16 eli 10 yksikköä korkeampi kuin toukokuun pikakyselyssä. Työvoimakustannusten nousu on nähtävästi muodostumassa odotettua suuremmaksi. Samaan suuntaan vaikuttaa arvonlisäverokannan ensi heinäkuulle päätetty korotus.

Eniten kustannuspaineita on työvoimavaltaisilla palvelualoilla, joilla saldoluku nousi nyt tasolle +20. Kaupan alalla saldoluku on selvästi alempi (+11). Teollisuudessa sekä rakentamisessa kustannuspaineet ovat edelleen vähäisemmät. Molempien saldoluku on nyt +8.

Kuva 9: Tuotantokustannusten muutosodotukset, saldoluku

3 ULKOINEN RAHOITUS

Seuraavan vuoden aikana 23 prosenttia pk-yrityksistä aikoo hakea ulkoista rahoitusta. Osuus on sama kuin syksyn pk-yritysbarometrissa, mutta matalampi kuin toukokuun pikakyselyssä ja kevään pk-yritysbarometrissa, jolloin se oli 26 prosenttia. Rahoituksen hankkimista suunnitellaan erityisesti teollisuudessa (35 prosenttia yrityksistä), mutta osuus on nyt 6 prosenttiyksikköä alempi kuin viime keväänä. Muilla päätoimialoilla osuudet on 21–22 prosenttia. Teollisuuden ohella aikomukset ovat alentuneet hieman rakentamisessa. Mitä suuremmasta pk-yrityksistä on kyse, sitä useampi aikoo hakea ulkoista rahoitusta seuraavan vuoden aikana: keskiuurista 45 prosenttia, kun taas yksinyrittäjistä vain 16 prosenttia.

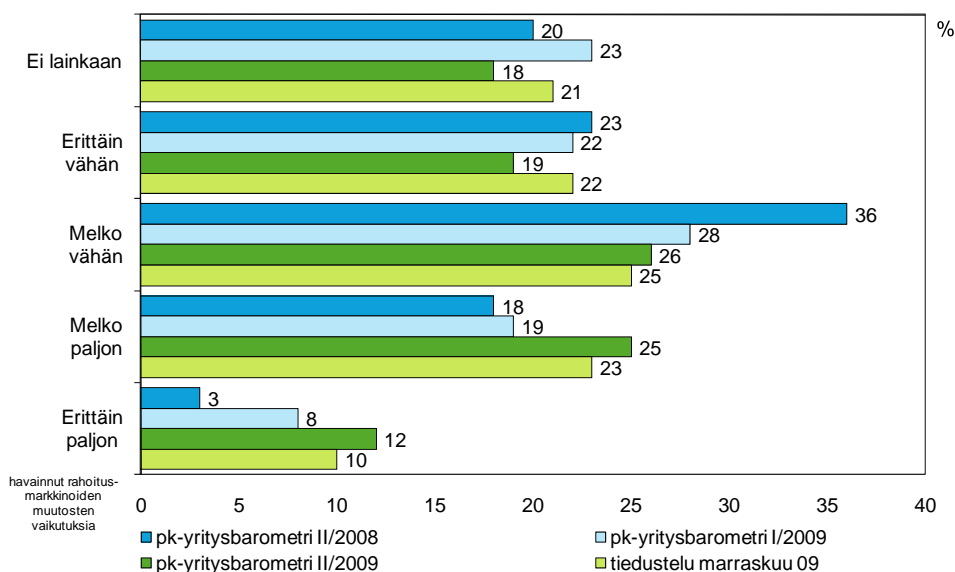
Ulkoisen rahoituksen hakemista suunnittelevista 29 prosenttia arvioi hakevansa Finnveran suhdannelainaa tai -takausta. Toukokuussa vastaava osuus oli lähes sama eli 30 prosenttia. Erityisesti Finnveran suhdannetuotteisiin aiotaan turvautua teollisuudessa (40 prosenttia), kun muilla toimialoilla osuus on 28–29 prosenttia. Teollisuudessa aikomukset ovat kuitenkin hieman vähentyneet.

Pk-yrityksistä 27 prosenttia on ottanut ulkoista rahoitusta viimeisen vuoden aikana. Tämä osuus on hieman matalampi kuin syksyn (30 prosenttia) ja kevään pk-yritysbarometrissa (31 prosenttia). Teollisuudessa rahoitusta on otettu 31 prosentissa yrityksistä ja kaupassa 34 prosentissa rakentamisen ja palveluiden osuuden ollessa 24–27 prosenttia. Rahoitusta on otettu hieman aiempaa useammassa kaupan ja puolestaan aiempaa harvemmassa teollisuuden pk-yrityksessä.

Yksinyrittäjistä vain 18 prosenttia on ottanut rahoitusta viimeisen vuoden aikana, kun taas muista mikroyrityksistä 29 prosenttia ja pienistä 43 prosenttia on ottanut ulkoista rahoitusta. Keskiuurista yrityksistä ulkoista rahoitusta on ottanut 43 prosenttia.

Rahoitusmarkkinoiden toiminnan palautuminen lähemmäs normaalia alkaa näkyä myös pk-yritysten rahoituksessa. Ulkoista rahoitusta viimeisen vuoden aikana ottaneista yrityksistä 21 prosenttia ei ole havainnut rahoitusmarkkinoiden ongelmien vaikutuksia omassa rahoituksessaan. Erittäin tai melko vähän vaikutuksia on huomannut 47 prosenttia. Sen sijaan kolmannes pk-yrityksistä kokee rahoitusmarkkinoiden tilan vaikeuttaneen rahoitusehtoja edelleen tuntuvasti.

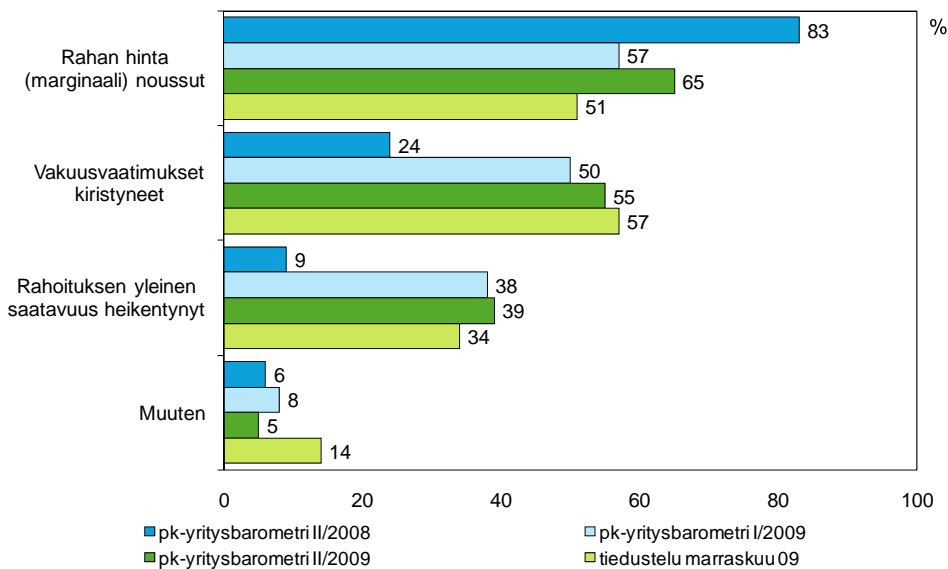
Kuva 10: Rahoitusmarkkinoiden ongelmien vaikutus rahoitusehtoihin viimeisten 12 kk aikana, % ulkoista rahoitusta viimeisen 12 kuukauden aikana ottaneista

Rahoitusongelmien keskinäinen järjestys on tänä vuonna muuttunut. Muutoksia havainneista 51 prosentin mukaan rahoituksen hinta eli marginaali on noussut. Aiemmissä kyselyissä tämä osuus oli selvästi korkeampi. Vakuusvaatimukset ovat kiristyneet 57 prosentin mukaan ja rahoituksen yleinen saatavuus on heikentynyt 34 prosentin mukaan. Vakuusvaatimukset näyttäisivät edelleen jopa hieman kiristyneen tai ainakin säilyneen kireinä. Pankkien luottotappiot sekä järjestämättömien luottojen määrä ovat pysyneet varsin pieninä, mutta niiden kasvua ensi vuoden aikana pidetään selvänä. Sen sijaan viime vuosia korkeampiin marginaaleihin on josain määrin sopeuduttu, tai rahoittajien välinen kilpailu on uudelleen tiivistynyt. Myös rahoituksen yleinen saatavuuskin näyttäisi hieman helpottaneen syksyn aikana.

Keskisuurissa pk-yrityksissä koetaan muita useammin marginaalien eli rahoituksen hinnan nousseen, kun taas pienemmissä yrityksissä koetaan erityisesti rahoituksen saatavuuden kiristyneen. Tässä suhteessa merkittävää muutosta ei näyttäisi tapahtuneen aikaisempiin kyselyihin verrattuna. Vakuusvaatimusten nähdään kiristyneen melko tasaisesti kokoluokasta huolimatta. Toimialojen välillä ei näyttäisi olevan kovin merkittäviä eroja rahoituksen ehtojen muutoksissa.

Kuva 11: Rahoitusmarkkinoiden muutosten näkyminen rahoituksessa, % muutoksia havainneista

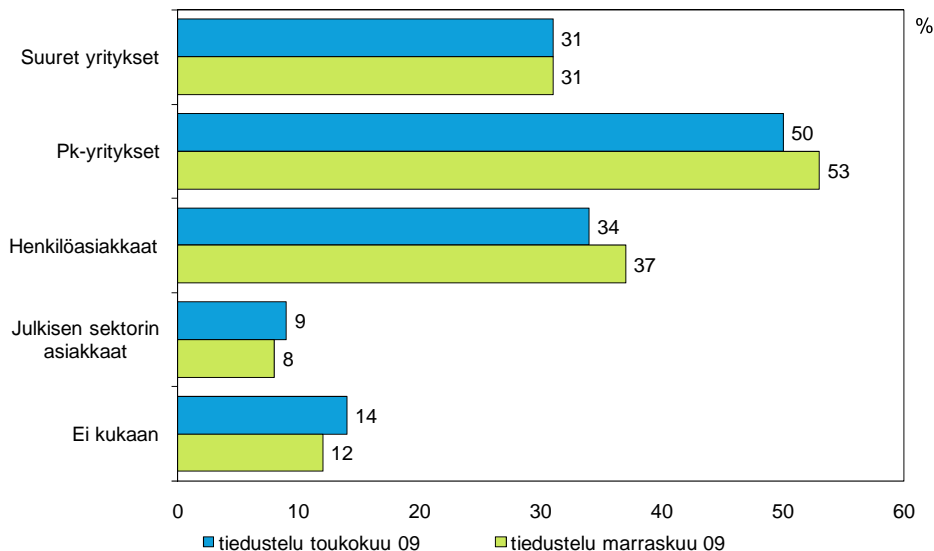
Joka kolmannessa pk-yrityksessä omistaja on sijoittanut henkilökohtaisia varojaan yritykseen viimeisen kolmen kuukauden aikana. Tämä osuus on lähes saman kuin toukokuussa ja viime joulukuussa. Yksinyrittäjistä 43 prosenttia ja muista mikroyrittäjistä 30 prosenttia on sijoittanut omia varojaan yritykseen, kun suurempien pk-yritysten yrittäjistä vajaa viidennes on sijoittanut varojaan viime kuukausina yritykseen. Rakennusyritysten kohdalla (29 prosenttia) omien henkilökohtaisten varojen sijoittaminen yritykseen on ollut hieman muita aloja harvinaisempaa, kun taas kaupassa (37 prosenttia) tämä on ollut hieman yleisempää.

4 MAKSUVAIKEUDET

Pk-yritysten kokemat maksuvaikeudet ovat erittäin yleisiä. Vastaajista 45 prosenttia katsoo, että asiakkaiden ja/tai kumppaneiden maksuvaikeudet ovat lisääntyneet viimeisen kolmen kuukauden aikana, kun vertailuajan kohtana on vuoden takainen tilanne. Maksuvaikeudet ovat heikon talouskehityksen oloissa edelleen kasvaneet: toukokuussa 42 prosenttia ja viime vuoden joulukuussa 36 prosenttia yrityksistä raportoi maksuvaikeuksien yleistymisestä. Maksuvaikeuksien lisääntyminen koskee erityisesti teollisuuden (62 prosenttia) ja kaupan alan (51 prosenttia) yrityksiä. Samoin on käynyt erityisesti pienten (56 prosenttia) ja keski suurten (68 prosenttia) pk-yritysten kohdalla. Näiden yritysten keskuudessa osuudet ovat myös hieman nousseet.

Maksuaikojen yksipuoliset pidennykset ovat nekin hieman yleistyneet. Maksuvaikeuksia kohdanneista pk-yrityksistä pidennyksiä on suurten yritysten taholta kokenut 31 prosenttia ja toisten pk-yritysten taholta 53 prosenttia. Työttömyyden nousu näkyy henkilöasiakkaiden maksuviivästymisissä: niitä on kohdannut 37 prosenttia pk-yrityksistä. Näissä osuuksissa ei ole edellisiin kyselyihin nähden merkittäviä muutoksia: hieman useampi yritys on kohdannut lisääntyviä maksuvaikeuksia toisten pk-yritysten ja henkilöasiakkaiden suunnalta. Yksipuoliset maksuajan pidennykset ovat edelleen sitä yleisempiä mitä pienempiin yrityksiin mennään.

Kuva 12: Asiakkaiden/kumppanien yksipuoliset sovittujen maksuaikojen pidennykset, % kasvavia maksuvaikeuksia havainneista

Julkaisijat:

Suomen Yrittäjät
Mannerheimintie 76 A
PL 999, 00101 Helsinki
puhelin (09) 229 221
faksi (09) 2292 2980
toimisto@yrittajat.fi
www.yrittajat.fi